

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Kršćanstvo in kapitalizem

O kapitalizmu kakor o vseh predmetih, ki so v stiku s kapitalizmom, se v današnji družbi mnogo govori in piše. Socialni pisatelji ne govorijo radi o kapitalizmu, kakor ta zasluži. Nastaja neka nova doba, v kateri postajajo ljudje zaradi maže kapitalizma in njegovega političnega vpliva nekako popustljivi. Kapitalizem je prišel že tako v modo, da nekateri sicer dobri ljudje mislijo, da je brez njega gospodarstvo nemogoče. Morda se tu uresničuje pregovor: »Za komur človek po svoji duši hrepeni, o tem tudi najraje, in sicer po svojem naglenu govori.« To stališče zavzemajo dandanes vsi oni, katerim je materija Bog ter si jo prisvajajo z izrabljanjem in izkoriščanjem drugih ljudi. Tu se ne gleda niti na božje zapovedi niti na cerkvene predpise in zapovedi, temveč samo na visokost zlatih kupov v blagajnah. Telesna dela usmiljenja in v nebo kričeči grehi, še bolj pa pravičnost, so samo šale za zabavo in smeh.

Kako glejmo na kapitalizem iz krščanskega stališča, nam kaže učeni jezuit p. H. Pesch, v svojem spisu o »obnovitvi družbe«. O razmerju krščanstva do modernega kapitalizma, pravi naslednje: »Ljudstvo moramo poučiti, da se nahaja osebni kapitalizem v ostrem nasprotju proti krščansko socialnemu nauku in morali. Da sila, ki v ljudskem gospodarstvu razkroja množino posameznih gospodarstev in brezmerno ter nemoteno drvi proti lastnemu dobičku, brez ozira na kritje ljudskih potrebščin; temveč le kot sredstvo v službi zasebnega profita ali dobičkanosti, kjer pa manjka osebnost delavca, in njemu pripadajočega priznanja in spoštovanja in se njegovo stališče v proizvodnem poteku ne priznava, plača se pa smatra kot sitno strokovno sredstvo v privatno gospodarskem preračunavanju; kot zmanjšana plodonosnost (rentabiliteta), kjer močnejši slabjšega konkurenčno nadkriljuje in z vsemi sredstvi uničuje ter z neresničnimi reklamami ponudbe dobro izplačajo in velik del dohodkov dela smatrajo kot izrabljevalni dohodek (stroške). In kakor trojce od potu delavnega ljudstva žive in se maste. Kratko, gospodarski red, v katerem je ljudsko gospodarstvo odvisno od zasebne denarne koristi, kjer se dobiček prikriva pod pajčolanom ponarejenih (torej neresničnih) proizvodnih stroškov in v ponarejenih (lažnih) bilancah; in kjer je mamoniščen (denarnopohlepni) duh najvišji vodja. Da je tak gospodarski red nastal le v nasprotju do krščanske morale in obdržal sramotni obstoj, je znamenje velike družabne bolezni.« — Te krepke besede so globoka resnica. Žal je trajalo zelo dolgo, da so po nekaterih katoliških gospodarstvenih priznani in od velikih bogoslovcev srednjega veka zastopani pogledi mogli priti na dan, ne da bi postali nevarni zagovornikom. Krščanstvu in Cerkvi je bilo zakasnenje v veliko škodo. Toda tudi tukaj velja: Resnica vas bo osvobodila!

Jasno je, da moderno kapitalistično gospodarstvo ne more imeti temelja, ali pa sorodstva s krščanskimi načeli. Gospod p. Pesch nam o tem govori jasno in odkrito. Tako je učil tudi dr. Jan. Ev. Krek naše delavstvo in vse delovno ljudstvo. Žal, da gre sedanjí rod po drugi poti. Kakor ob

Demokracija pot v novo družbo

Danes se mnogo piše in govori o demokraciji. Ona je v središču ljudskega zanimanja in kakor se ljudje razlikujejo po svojih stremljenjih in mišljenjih, tako se razlikujejo tudi po svojem stališču do demokracije. Nekateri jo kolnejo, drugi jo hvalijo. Slišimo in beremo o različnih demokracijah: tržila demokracija, liberalna demokracija, soc. demokracija, kmečka demokracija, dirigirana demokracija nekoliko pomešana s korporativizmom itd. Toda demokracija se obnaša do vseh teh dobrohotnih in zlobnih kritik zares demokratsko, trpi jih in ji je prav, da z njo toliko računajo. Naj vsak pove o njej kar misli, da se vidi

kam spada. Demokracija se ne boji, da bi jo mogla demagogija izgnati iz človeških misli in src. Demokracija je drago plačana s človeškimi žrtvami skozi stoletja, da bi jo mogla moč laži premagati. Človek skrbno pazi, kaj se dogaja z demokracijo in natančno čuti, kdo ji je prijatelj in kdo sovražnik. Če n. pr. kdo od političnih ljudi govori o demokraciji takole: »Vem, da me naši ljudje poslušajo, toda tudi, če bi hotel — in tega gotovo nočem — ne bi mogel odvesti ljudstva v nasprotno smer, kakor ne bi mogel narediti, da bi voda tekla navzgor. Ljudstvo naj kar lepo gre po tem svojem potu...« — če kdo tako govori, človek sluti,

da te besede izhajajo zares iz odkrite demokratske duše. Razen tega se besede presojajo po delih. Kak nasprotnik demokracije lahko govori o demokraciji kolikor hoče, toda njegova nedemokratska dela ga bodo razgalila. Demokracija je budna in bo morala postati še budnejša.

Da demokracija branijo in upravičujejo demokracijo ter se zanjo bore, je razumljivo in je to njihova dolžnost, toda od kod to, da tudi nasprotniki demokracije toliko skrbje zanjo? Odgovor ni težak: Človeštvo je stoletja prenašalo na svojem hrbtu nasilnike različnih vrst in čutilo njihov bič ter je dolgo mislilo, da tako mora biti. Nad njim so vladali v imenu osebnih moči posameznikov in v imenu bogov. Po mnogih bojih je človeštvo prišlo do spoznanja, da mora vladati samo sebi po organih, zbranih po ljudski volji. To politično spoznanje je prodrlo v veliki francoski revoluciji, potem pa kakor pod silo reakcije podleglo, dokler ni leta 1848. znova vznemirilo sveta. S svetovno vojno in z dogodki po njej se je to spoznanje prebudilo, prišlo v razmah in se še dalje razvija in vsestransko uresničuje. Nasprotnikom demokracije to ne gre v račun, zbrali so se in šli v boj, ki je sedaj na višku. Oni morajo svojo oblast z nečim opravičiti in pokazati, v čigavem imenu prav za prav vladajo. Ker ne vladajo v imenu ljudstva, skušajo dokazati, da vladajo v imenu nekakega dela in napredka in podobnih nejasnih idej. Ljudje to poslušajo, opazujejo in — ne verjamejo. Upirajo se, ker tega ne morejo razumeti in se nočejo odreči pravici, da vladajo sami sebi. Nasprotniki demokracije se tega boje, se razburjajo, jeze, kriče in tolčejo — seveda po demokraciji. Tolčejo jo, toda ona vztraja, podirajo jo, toda ona se dviga in postaja nevarna. Verjemite, da to kričanje na demokracijo izhaja iz praznoti in nezaupanja reakcije samo vase iz strahu pred demokracijo.

Toda kljub temu! To ni zadosti, da bi razumeli ta boj zaradi demokracije in razumeli zgoraj navedeno ločenje demokracije na tržilo, živo liberalno, dirigirano itd. Nekaj bo na tem, ker tudi med prepričanimi demokrati najdemo različna razumevanja demokracije. Demokracija kot politični način vladanja je družaben pojav in kot taka tudi ona podvržena zakonu razvoja, kakor vsi družabni pojavi. Ona ni stara stoletja, ampak je prav za prav zelo mlada in je v prvi stopnji svojega razvoja. Rodila se je z zmago meščanskega stanu nad fevdalizmom in od tedaj nosi pečat meščanstva. Vse dobre in slabe strani v razvoju meščanskega stanu so se odražale tudi na demokraciji.

Kakor se je v teku časa krepila obrtna in industrijska podjetnost, tako se je krepila tudi gospodarska moč meščanskega stanu, ki je nasproti fevdalizmu končno postavil zahteve družabne in politične enakosti. Da v boju s fevdalizmom pridobi široke ljudske plasti na svojo stran, je dvignil idejo enakosti vseh ljudi. Da bi mogel razpolagati z zadostno delovno močjo, je zahteval ukinitvev tlačanstva ali z drugimi besedami osebno svobodo. Od tod izhajajo osnovna gesla velike francoske revolucije: Enakost, bratstvo in svoboda in njihov nasledek v načinu vladanja, to je demokracija. Z bo-

Pri volitvah obratnih zaupnikov se bomo pomerili z nasprotniki svobodnega delavskega gibanja, zato poskrbimo, da se bo Jugoslovanska strokovna zveza častno odrezala! Nikar se ne ustrašimo nobenega pritiska! Naše zaupnike v vsak obrat! Do volitev imamo še malo časa, zato takoj na delo! Poučimo nevedno delavstvo o važnosti zaupniških volitev! Svobodno izvoljenih zaupnikov si nikakor ne pustimo vzeti!

Krekovi petdesetletnici osebno Kreka, tako se danes razen delavstva v Jugoslovanski strokovni zvezi nihče ne drži njegovih navodil in nauk. Obstoječe združništvo se nahaja po večini v napol tuberkuloznem stanju. Prosveta se ogiba delavskega in kmečkega vprašanja. Obrtništvo tava po temi slučajnosti. Delavska organizacija, ki jo je z vso silo držal tudi dr. J. E. Krek, je danes nekaterim stremu hom kamen spotike in steber, okoli katerega širijo laž in obrekovanje. Menda zaradi tega, ker je poštena in dosledna. Tako postopanje more biti v korist samo kapitalizmu in po kapitalizmu preskakačem krščansko socialnih načel. Govoriti o škodljivosti

podivjanega kapitalizma, bi bilo kmalu greh. O, Ti Janez Ev. Krek, kaj je postalo iz Tvojih razlag? Kdo je zapeljal vodstva prodajalcev znamk v Belgradu in Zemunu do milijonske goljufije? Kdo je pričel v Jugoslaviji s tihotapstvom tujega denarja in vrednostnih papirjev, o katerem pišejo listi, da gre za velikanske milijonske vsote, na škodo naše denarne vrednosti. Ali niso to sami kapitalisti, ki so v službi mednarodnega kapitalizma? Ali ni borba proti škodljivemu kapitalizmu opravičena?

Ali se še kdo spominja tistih časov?

V Avstriji je bila leta 1907. uvedena za državni zbor po dolgih in hudih delavskih borbah, v katerih je z močjo sodelovalo v Sloveniji Slovensko katoliško delavsko društvo, predhodnik današnje Jugoslovanske strokovne zveze, splošna, enaka, tajna in naravnostna volivna pravica. Vsi svobodni polnoletni moški državljani so dobili pravico, potem volitev gospodariti v državi. Zenskam te pravice še niso hoteli priznati, v toliko je bila okrnjena splošnost. Do volivnega zakona l. 1907. so bile volitve posredne, to je, po občinah so volili volivne moške, kateri so potem po okrajih volili poslance. Posredne volitve so bile samo za kmečke občine. Vsi veleposestniki, mestni in trški, kakor volivci trgovskih in obrtnih zbornic, 131 kmečkih in 72 splošne kurije. Znamenito je, da so določili splošni kuriji samo 72 poslancev, dasi so tu volili vsi polnoletni državljani, torej novi in stari volivci. Iz tega se vidi, koliko je bilo politično cenjeno delo in delavski stan.

Z zakonom od 26. januarja 1907. je bila za državni zbor uvedena splošna, naravnostna in tajna volivna pravica za vse polnoletne moške državljane. Število poslancev je bilo določeno na 516 oseb in po deželah. Slovenci smo imeli vsega skupaj 22 izvoljenih poslancev, in sicer slovenski klub 17, naprednjaki 5 članov, trije so bili Hrvatje, in sicer dr. Matko Laginja, Spinčič in Mandič. Zadnji trije so pripadali hrvatskemu klubu. Dr. Matko Laginja je bil zadnji hrvatski ban.

Morda bo katerega zanimalo čitati, kateri slovenski in hrvaški poslanci so do sedaj pomrli. Po mojem seznamu in vednosti so se preselili v boljše kraje nemiljivosti sledeči: Povše Franc, Pogačnik Jože, dr. Pogačnik Lovro, dr. Šušteršič Ivan, dr. Žitnik Ignacij, dr. Verstovšek Karel, dr. Jančič Franc, Pišek Franc, Roškar Ivan, Grafenauer Franc, dr. Krek Jan, Ev., Jarc Evgen, Šuklje Franc, Gregorčič Anton, Jaklič Franc, Fon Josip, dr. Ribač Otokar, dr. Laginja Matko, Mandič Matko, Ježovnik J., Spinčič Vekoslav, Dulibič Anton, Perič Virgil, Prodan Ivo, grof J. Barbo, Biankini Juraj. Med temi so bili dobri politiki, neomajni Slovani in socialni delavci. Bog vedi, ali se jih naše ljudstvo, katerega so vlekli iz blata nevednosti socialnega življenja, še kaj spominja?

Tako mineva posvetilo ime in slava ljudi, kakor so bili umrli poslanci, ki jim je bilo dobro ljudstva res pri srcu. Morda sem tudi jaz katerega pozabil navesti, je pač treba vedno zasledovati take dogodke. To so bili ljudje, ki so ustvarjali Jugoslavijo, posebno pa dr. Jan. Ev. Krek med Slovenci!

Kakor se razvija gospodarska, družabna in kulturna enakost med ljudmi, tako se razvija tudi njihova politična enakost, to je demokracija in njeno nasprotstvo, to je diktatura. V vsakem primeru je boljša tudi taka nerazvita demokracija, kakor pa povrnitev v temna razdobja človeškega razvoja.

Videti je, kako se široke ljudske plasti vedno bolj izenačujejo gospodarsko, družabno in kulturno. S tem vedno bolj dozoreva tudi demokratska miselnost in ko bodo ljudje nekoč dosegli gospodarsko, družabno in kulturno enakopravnost, bodo dosegli tudi popolno demokracijo. Brez te enakopravnosti popolne demokracije ne more biti.

Skupna usoda kmeta in delavca

III.

Do zdaj smo se lahko prepričali, da kmet in delavec tvorita vsak zase svoj poseben stan, ki pa sta po svojih gospodarskih in eksistenčnih razmerah absolutno nedeljiva enota; da sta tako drug na drugega navezana, da se socialno gospodarsko vprašanje samo enega teh dveh stanov sploh ne da rešiti — ker bi propast tudi samo enega zaradi naravnih gospodarskih razmer nujno pogubila tudi drugega. Rekli smo, da se mora tega zavedati vsak kmet in vsak delavec. Edino od te zavesti je odvisno skupno, sporazumno, istočasno in vzporedno prizadevanje in uspešno napredovanje v boju proti kapitalistični nemorali, ki tako neusmiljeno tlači in mori celotno delovno ljudstvo.

Spoznali smo tudi, da je treba tako delavstvu kakor kmetu vsestranske, posebno pa še strokovne izobrazbe, da se delavstvo usposobi voditi tovarne in veleobrate samostojno, kmetje pa tekmovati s kapitalističnimi mogotci na svetovnem trgu, ali pa vsaj odločilno sodelovati z velekapitalom. Istotako nam je tudi jasno, da se dá doseči delavska in kmečka gospodarska osamosvojitve le potom zasebne in združne samopomoči in pravične socialne zakonodaje. Nesmiselno bi namreč bilo sploh misliti na kako drugo boljše pot, ker nas naravne potrebe

skusni »zajček«, takozvana peta volivna skupina, ali kakor so ji pri nas ljudje rekli: »kurja peta« (peta kurija), v kateri se je uvedla splošna volivna pravica, ki naj za enkrat zadovolji delovno ljudstvo. Število poslancev se je zvišalo od 353 na 425: 85 veleposestnikov, 116 meščanskih in trških ter industrijskih, 21 poslanec trgovskih in obrtnih zbornic, 131 kmečkih in 72 splošne kurije. Znamenito je, da so določili splošni kuriji samo 72 poslancev, dasi so tu volili vsi polnoletni državljani, torej novi in stari volivci. Iz tega se vidi, koliko je bilo politično cenjeno delo in delavski stan.

Z zakonom od 26. januarja 1907. je bila za državni zbor uvedena splošna, naravnostna in tajna volivna pravica za vse polnoletne moške državljane. Število poslancev je bilo določeno na 516 oseb in po deželah. Slovenci smo imeli vsega skupaj 22 izvoljenih poslancev, in sicer slovenski klub 17, naprednjaki 5 članov, trije so bili Hrvatje, in sicer dr. Matko Laginja, Spinčič in Mandič. Zadnji trije so pripadali hrvatskemu klubu. Dr. Matko Laginja je bil zadnji hrvatski ban.

Morda bo katerega zanimalo čitati, kateri slovenski in hrvaški poslanci so do sedaj pomrli. Po mojem seznamu in vednosti so se preselili v boljše kraje nemiljivosti sledeči: Povše Franc, Pogačnik Jože, dr. Pogačnik Lovro, dr. Šušteršič Ivan, dr. Žitnik Ignacij, dr. Verstovšek Karel, dr. Jančič Franc, Pišek Franc, Roškar Ivan, Grafenauer Franc, dr. Krek Jan, Ev., Jarc Evgen, Šuklje Franc, Gregorčič Anton, Jaklič Franc, Fon Josip, dr. Ribač Otokar, dr. Laginja Matko, Mandič Matko, Ježovnik J., Spinčič Vekoslav, Dulibič Anton, Perič Virgil, Prodan Ivo, grof J. Barbo, Biankini Juraj. Med temi so bili dobri politiki, neomajni Slovani in socialni delavci. Bog vedi, ali se jih naše ljudstvo, katerega so vlekli iz blata nevednosti socialnega življenja, še kaj spominja?

Tako mineva posvetilo ime in slava ljudi, kakor so bili umrli poslanci, ki jim je bilo dobro ljudstva res pri srcu. Morda sem tudi jaz katerega pozabil navesti, je pač treba vedno zasledovati take dogodke. To so bili ljudje, ki so ustvarjali Jugoslavijo, posebno pa dr. Jan. Ev. Krek med Slovenci!

Jože Gostinčar.

Skupinam kamniškega okrožja

Vse odbore krajevnih skupin JSZ v kamniškem okrožju opozarjamo, da se bo v nedeljo 16. aprila ob 9 dopoldne vršil v prostorih gostilne Bunkčev v Jaršah okrožni sestanek. Skupin ponovno ne bomo obveščali z dopisi. Vse skupine prosimo, da pošljejo na ta sestanek svojega zastopnika in da zastopnik predloži pismena poročila o delu skupin.

Predsednik okrožja.

in umsko napredovanje silijo, da se v proizvodnji, kakor tudi pri porazdelitvi življenjskih potrebščin poslužujemo tehničnega napredka v veleobratih in modernem prometu po demokratskih načelih, ki so najpravičnejša in najbolj prikladna človeški naravi. To pa je mogoče izvesti mirnim in pravičnim putem le z združenimi močmi svobodnih, gospodarsko samostojnih ljudi, ki se poslužujejo prostovoljnega svobodnega združništva in pravične socialne zakonodaje.

Vse to nam je torej jasno. Vprašanje je samo še: kdaj se bosta kmet in delavec tako usposobila, da bosta mogla vse to izvesti? — Ljudje bolj kratke uvidenosti pravijo, da do takega stanja v družbi sploh ne bo nikdar prišlo. Ti ljudje pravijo, da se kmet in delavec do takega sposobnosti in izobrazbe sploh ne moreta dokopati, deloma zaradi premajhne predizobrazbe, največ pa zaradi gospodarskih težkoč in ovir, ki prehudo ogrožajo obstoj delavca in kmeta.

Drugi pa pravijo, da z združništvom ne bomo nikdar doživeli boljših časov, ker združništvo ne kaže nikakih tako zadovoljivih uspehov, kakor bi bilo od njega pričakovati. Pri tem se sklicujejo na dosedanje skušnje, ki žal, le preočitno opravičujejo take sodbe.

Mi pa pravimo, da nimajo prav niti prvi, niti drugi. Le pogledjmo!

Res je, da do tolike izobrazbe ne bomo najbrž nikdar prišli, da bi bili vsi delavci tako izobraženi, da bi razumeli tako voditi tovarne in veleobra-

ZZD v Škofji Loki na krivih potih

Naša skupina je nameravala začeti mezdno gibanje. V ta namen je povabila odbor ZZD za sodelovanje, čeprav je članstva ZZD manj kot četrtina zaposlenega delavstva. Stališče našega odbora je bilo popolnoma pravilno, kajti gre za delavstvo. Na povabilo našega odbora pa je ZZD odgovorila tako, kakor se je od teh ljudi moralo pričakovati: »Ne vemo, kaj mislite. Kaj nameravate« itd. Naš odbor jim je ponovno poslal dopis, da gre za mezdno gibanje, pri katerem bi tudi ZZD sodelovala. Na to so odgovorili, da ima stvar v rokah njih centrala.

Med tem časom pa so zeleni tuhtali, kako bi prišli do večjega števila članstva in diskreditirali vodstvo JSZ v naši tovarni. Na svojo pest so se pogajali z vodstvom podjetja. Kako navni so bili, ko so mislili, da se lahko pogajajo tudi za krščanske socialiste misleč, da bo JSZ mirno šla mimo teh temnih propagandnih načrtov zelenih protidelavcev. Dne 6. t. m. je po končanem delu pri izhodu Oman Tine prebral razglas vodstva tovarne, da se je po večkratnih pogajanjih med ZZD in vodstvom tovarne sklenil sporazum, na podlagi katerega bo tovarna izplačala vsakemu delavcu in delavki enkratno 14 dnevno plačo pod pogojem, da se delavstvo zaveže, da v teku enega leta ne bo načenjalo meznega gibanja. To je učinkovalo kakor bomba na članstvo JSZ. Z ogorčenimi protesti je prekinilo Oman, da je moral iskati pomoči. Prišel je nato g. ravnatelj, a delavstvo je protestiralo dalje. Naš predsednik tov. Polenc je v imenu JSZ izjavil, da to, kar je storila ZZD, ni pošteno in da JSZ take kupčije ne pri-

zna. Ta izjava je učinkovala pomirjevalno.

V petek 7. t. m. se je glede te zadeve izvršila pri vodstvu tovarne intervencija, katere so se udeležili tov. Rozman iz centrala, tov. Polenc in vsi zaupniki. G. Kmetič, ravnatelj tovarne, se je o teh »večkratnih pogajanjih« med ZZD in tovarno izrazil takole: »Upravni svet tovarne je videč, da je bilo v preteklem letu že nekaj presežkov, sam od sebe, brez kakih zelenih določil, da se izplača vsakemu zaposlenemu delavcu in delavki 1 tedenska plača, na prošnjo g. Kmetiča pa je zvišal na 2 tedna.«

Zeleni so seveda za to izvedeli in hoteli to priložnost izrabiti za propagando svoje organizacije.

Mi delavci in delavke, člani JSZ, smo te gornje izjave veseli. Kajti s tem se je priznalo s strani upravnega sveta, da dosedanje mezde ne zadostujejo in da je podana možnost zvišanja dosedanjih plač.

Tovariši iz zelenih vrst, ta pot, katero ste ubrali, ni prava. Prava je naša pot, pot odkritosti, poštenja in ljubezni do delavca. Mi se ne skrivamo pod nobeno mrelo, kajti kdor se pod njo skriva, je zapisan moralni smrti.

H koncu pa še poziv podjetju: Govori se nekaj o naših zaupnikih.

Mi delavci in delavke imamo naše stare zaupnike s starešino Logondrom na čelu za naše prave zastopnike, ne glede na to ali so bile volitve ali ne. Mi nismo krivi, če se niso izvršile. Ti zaupniki bodo pač morali delati še naprej po željah in volji delavstva — v korist njemu in podjetju.

Naše gospodarstvo v februarju 1939

Konjunkturni prirast vseh zavarovancev OUZ-a je znašal v februarju 1939 2206 oseb. Največje letne priraste so izkazovale naslednje industrije: tekstilna 992 zavarovancev, predelovanje lesa in rezbarstvo 468 zavarovancev, oblačilna industrija 354 zavarovancev, lišna služinčad 317 zavarovancev, graditev železnic, cest in vodnih zgradb 309 zavarovancev itd. — Pomembnejši konjunkturni padec zaposlenosti izkazuje dve industriji, in sicer: gozdno-žagarska industrija 711 zavarovancev in gradnje nad zemljo 620 zavarovancev.

V sezijskem pogledu se je celotno članstvo OUZ-a dvignilo za 2641 oseb. Predvsem se je izboljšala zaposlenost v naslednjih industrijah: v gozdno-žagarski za 800 delavcev, pri gradnjah železnic, cest in vodnih zgradb za 684 delavcev, pri gradnjah nad zemljo 402 delavce, v tekstilni industriji za 359 delavcev itd. Pomembnejšega sezijskega padca ni v tem mesecu izkazala nobena industrija.

Povprečno število zavarovanih delavcev OUZ-a je znašalo v marcu 1939 95.712. Letni prirast je znašal 5.395

oseb. Število bolnih, za delo nesposobnih zavarovancev je znašalo v marcu 3.042 oseb ali 3,18% in je za 592 oseb oziroma 9,31% večje od lanskega leta.

Poskočila je tudi povprečna dnevna zavarovana mezda, in sicer za 1,32 din na 25,22 din.

Pridobi svojega trgovca, da bo oglaševal predvsem v tvojem listu »Delavski pravici«!

V KVALITETI, KROJU IN IZDELAVI NEDOSEGLJIVE, V NIZKI CENI BREZKONKURENČNE

ŽE SAM POGLED V NAŠE IZLOŽBE VAS PRIJETNO PRESENETI IN VABI ZA NAKUP.

te, kakor sedanji podjetniki, ker je za tako sposobnost treba temeljitega znanja, katerega si ne more zlepa osvojiti še tako nadarjen in vztrajen delavec. aZ take poše je treba, da se posamezniki šolajo že iz prve mladosti, in da se posvetijo izključno le temu študiju. Istotako je pri kmetih. Tudi za kmetijsko združništvo je treba temeljitega in smotrnega znanja, kiga komaj obvlada šele tisti, ki se ukvarja izključno samo s tem.

Tako vidimo, da če bi se hoteli delavci in kmetje usposobiti za tekmovanje v proizvodnji in trgovini proti kapitalistom, bi si morali vzgojiti cel stan sposobnih ljudi. To bi bilo delavsko in kmečko združno gospodarsko in strokovno uradništvo, ki bi vodilo tako tovarne in veleobrate v industriji, kakor združništvo in trgovino s kmetijskimi pridelki in surovinami na svetovnem trgu. Edino na ta način bi bilo mogoče, da bi se delavski stan usposobil za uspešen odpor in boj proti kapitalizmu.

Kaj pa, če bi se ti delavski in kmečki izobraženci in voditelji svoji nalogi in dolžnosti izneverili? Ali bi ne ostalo v tem primeru vse pri starem, kakor je danes? — Razlika bi bila le v tem, da bi namesto sedanjih kapitalistov izrabljali kmeta in delavca lastni tovariši in voditelji, — kar se pri nas žal, v veliki meri že dobesedno dogaja. Le pogledjmo nekoliko!

Ali niso po ogromni večini uradniki in ravnatelji ter upravni svetniki tovarnen, bank, rudnikov in najrazličnejših podjetij — delavski in kmečki

sinovi? — Ali je treba še komu dokazovati, — da bi bilo socialno vprašanje lahko naenkrat in brez vsakih škodljivih posledic rešeno, — če bi to današnje kapitalistično uradništvo hotelo za isto plačo tako zvesto služiti kmetu in delavstvu, kakor služi brezsrčnim kapitalistom?

Menda ni treba staviti več nikakih nadaljnjih vprašanj in tudi ni treba bogve kako globoke učenosti in široke uvidenosti, da vsakdo lahko spozna, — kako daleč se je v socialnem vprašanju spozabil in zagrešil tisti stan, kateremu pravimo cvet naroda — izobraženstvo. V borbi za kruh in v prevelikem in nesmiselnem strahu za svoj obstoj služi ta stan vprav s pasjo ponižnostjo in zvestobo molohu — kapitalizmu, v največjo pogubo sebi, narodu in državi.

Kakor nam vse dosedanje skušnje v življenju kažejo, nima naše uradništvo in naše izobraženstvo, razen prav malih izjem, še prav nikakega smisla in ne volje za socialno vprašanje in se prav nič ne zaveda, da ta stan, narodno izobraženstvo, ni po svojem zvanju prav nič drugega, kakor važen in bistven sestavni del tiste absolutne nedeljive enote, katero tvorita kmet in delavec.

Strahno gorje za kmeta in delavca je gospodarska kriza in brezposelnost. A še neizmerno hujše gorje je zavest, da so se kmetu in delavcu izneverili in se mu odtujili njegovi najboljši sinovi, katere s tako težkimi javnimi datjavami in osebnimi žrtvami šola in vzdržuje. (Nadaljevanje.)

Po naših krajih

St. Vid

V torek 18. aprila 1939 ob 8 zvečer bo sestanek mizarov pomočnikov v gostilni g. Mrežarja v St. Vidu n. Lj. Tovariši, sestanek je zelo važen, na katerem se bomo pogovorili o našem bodočem delu v tekoči sezoni. Dolžnost vsakega člana je, da se sestanka udeleži, da se tako najlepše poslovimo od naših 5 članov, ki odidejo k vojakom. Pride tudi zastopnik centrale.

Jarše

Odgovor »Slovenskemu delavcu« oziroma njegovemu dopisniku: S poštenimi ljudmi, ki imajo poštene namene, govorimo pošteno, z drugimi pa govorimo sodišče. To čast boste imeli tudi vi. Odbor JSZ v Jaršah.

Trbovlje

Splošni članski sestanek strokovne skupine bo v ponedeljek 17. t. m. ob 5 popoldne v tajništvu skupine. Na razgovoru so važna poročila funkcionarjev. Naj nihče od članov ne izostane od sestanka. Vse člane pozivamo, da prinese s seboj članske legitimacije zaradi kontrole plačilnih markic.

Nazarje

Da pridemo do reda pri blagajniškem poslovanju naše skupine, prosim vse tiste člane, ki so zelo zaostali s članarino, da jo poravnajo vsaj v mesecu aprilu. Moje mnenje je, če člani, ki imajo večje družine in nič drugega kakor to, kar zaslužijo s svojimi lastnimi žulji, lahko redno plačujejo članarino, bi se tudi samski člani lahko držali tega reda, da bi ne potrebovali toliko prošelj in nadlegovanja za članarino. — Blagajnik.

Ker se oglašja naš blagajnik zaradi nereda, se je primoran oglašiti še tajnik, ker vlada tudi pri našem odboru nered. Vsak funkcionar delavske organizacije je od svojih članov izvoljen zato, da skrbi in dela v prid delavstva in za napredke organizacije. Ni veljavno to, da bi bil odbornik samo na papirju. Treba je, da je navzoč pri poslovanju v skupini. Zato prosim naše odbornike, da bi se bolj skrbno udeleževali odborovih sej.

Delavci na obratu 1. smo večinoma organizirani, samo nekaj tovarišev je še, mali kmetje in kmečki sinovi, ki nikakor ne priznajo delavske organizacije ter računajo, da se jim ni treba boriti za delavske pravice. Ne premislijo pa, da tudi oni uživajo delavski kruh. Delavstvo obrata 2. je še daleč od delavske organizacije, ker jih je zelo malo včlanjenih. V lanskem letu je bil na obratu 2. zelo navdušen pobornik za JSZ, ali žal se je v decembrskih volitvah popolnoma izneveril in se zaljubil v ZZD. S svojo zeleno idejo je mnogim članom odbil zaupanje in ljubezen do JSZ. Izjavil je

tudi, da bo on tisti, ki bo v Nazarjih razbil strokovno skupino ter ustanovil ZZD. Tovariš, kje si pa danes? Z edini ZZD ni nič, v strokovni skupini JSZ pa ne veljaš nič!

16. aprila ob 9 dopoldne se bo vršil v delavski sobi obrata 1. članski sestanek tukajšnje skupine. Pozivamo vse člane in tudi ostale tovariše, da se sestanka kolikor mogoče v obilnem številu udeležijo, da s tem pokažemo svojo moč proti našim nasprotnikom. Pride tudi zastopnik centrale.

Vrhovci

Na veliko soboto se je ponesrečil tovariš Božič Luka, kovač pri Združenih opekarnah na Viču. Takoj po nesreči je rešilni avto ponesrečenca odpeljal v splošno bolnico, kjer so ga pregledali, mu dali injekcije ter zašili in obvezali. Če ne nastopijo posledice bo lahko okrevljal na svojem domu. Do te nesreče pa ne bi bilo prišlo, ako bi imelo podjetje svoje strojne naprave dovolj zavarovane. Pravijo, da je tisti stroj nov in da je bil na preizkušnji! Prav, toda na delavčevih organih naj se stroji ne preizkušajo. Ako torej še ni povsem preizkušen, ga je treba še tem bolj zavarovati. Zaposleno delavstvo je že večkrat opozarjalo, da je treba nevarna mesta dobro zavarovati. Pa kakor drugod, tako tudi pri Združenih opekarnah varčujejo, a delavci se nahajajo v nevarnosti za svoje življenje. Ta primer naj bo opozorilo, da se ne sme nikdar več kaj podobnega zgoditi. Če ne bi bil tov. Božič sam toliko spreten, da je še zadnji trenutek odskočil, kaj bi se lahko še hujšega zgodilo. Prav gotovo trajna invalidnost ali celo smrtna nesreča. Tovarišu želimo, da čimprej spet ozdravi in se vrne na delo.

Celje

Glede na zadnjo poravnalno razpravo, katere se je vršila v torek, dne 11. aprila na mestnem magistratu v Celju, se bo v torek 18. aprila vršil ob 19 v prostorih JSZ v Celju (Delavska zbornica) važen sestanek vseh mizarov pomočnikov iz Celja in okolice. Vse tovariše vabimo, da se sestanka udeležijo in da nanj povabijo vse svoje tovariše. Na sestanku bomo poročali o poteku pogajanj tajnik Rozman iz Ljubljane.

Dobrova

Pri nas so tudi ustanovili »pravo« katoliško in »pravo« delavsko organizacijo ZZD — Jugoras! Samo povejmo, kaj pripovedujejo tisti, ki so se vpisali, ali pa tisti, ki so bili vabljeni k ZZD. Najprej so obljubili 12 delavcem službo v tobačni tovarni, 12 k mitnici in nekaj k cestni železnici. Ker je služb dovolj na razpolago, gre vse po 12. Nekateri so se za prvi april kar

pripravili, da te službe nastopijo. Sedaj pa se budijo iz spanja, ker je že 15. aprila, pa še nič ni z obljubami. Predsednik je povsod brihtna glava in tako tudi pri dobroski ZZD. Osebnost hodi od delavca do delavke in jim prigovarja, da izstopijo iz JSZ in vstopijo v ZZD. Pravi, da je oblast na njihovi strani in da bodo dosegli, kar bodo člani želeli. Nekemu zavednemu našemu članu je tudi tako prigovarjal čes, da dva že imajo in da naj še on dobi kakšnih 10; čes da ima ugled in da bodo prestopili tudi drugi, če bo najprej pristopil on. Naš tovariš pa mu je povedal, da še sedaj, ko smo vsi skupaj, imamo težke borbe za izboljšanje delavskega položaja in da ne more razbijati tega, kar je do sedaj pomagal graditi. Predsednik ZZD pa pravi: Kaj ste pa še dosegli pri JSZ? Nato pa mu je odgovoril, da dvakratno povišanje plač, in sicer enkrat 20 par

in enkrat 50 par na uro! Prebrisani predsednik ZZD pa zopet pride s pomočjo oblasti in pravi: Tiste pogodbe bodo še vse revidirane, ker je oblast na naši strani! Tole je pa še posebno zanimivo: Prav isti predsednik ZZD se je pritožil proti našemu članu, da je škandal, da sta bila sprejeta 2 člana JSZ v tobačno tovarno, od ZZD pa nobeden, ko so jim vendar za gotovo obljubili!

Škofja Loka

Kakor vsako leto, je tudi letos imelo članstvo oblačilne skupine priložnost poslušati zanimiva in današnjim časom primerna predavanja. Predavali so: J. Podbevšek, župnik, o dr. J. Ev. Kreku; dr. J. Pokorn: Načela krščanskega socializma; dr. J. Pokorn: O slovenski inteligenci; prof. E. Kocbek: Slovenska kulturna zgodovina; dr. A. Stanovnik: Sodobna vprašanja; Jeršič Miro: Angleško delavstvo; Demšar V.: Delavska družina. Tečaj je vodil zelo dobro tov. M. Škrl. Debata je bila živahna in stvarna ter je pokazala, da delavstvo je namo razmišlja o najtežjih sodobnih problemih. Udeležba je bila primerna, lahko bi bila seveda večja.

Hrastnik

Vse tovariše, ki se 2. t. m. niso mogli udeležiti sestanka »Skupine rudarjev JSZ, Hrastnik«, opozarjamo na sledeče: Predavanja duh. vodje č. gospoda vikarja Preloga Ludovika, bodo vsako prvo nedeljo takoj po rani sv. maši v cerkveni sobi. — Udeležujte se jih vsi!

Glede na to, da se bodo prvo nedeljo v mesecu vršila predavanja č. duhovnega vodje, se je sklenilo, da se redni sestanki, ki so se doslej vršili na prvo nedeljo v mesecu, prelože na nedeljo po 15. v mesecu; takrat se bo pobirala tudi članarina. Širše seje se bodo vršile vsako zadnjo nedeljo v mesecu, tudi teh se po možnosti vsi udeležujte. Privedite na sestanke nove tovariše in jih opozorite, da bo odslej »Delavska pravica« javnosti na razpolago visela pred cerkvijo.

Vse zamudnike, ki članarino za nazaj še niso poravnali, opozarjamo, da storijo čimprej svojo dolžnost, ker bomo primorani drugače z njimi postopati po § 6. pravil JSZ.

Glede na to, da se je redni sestanek v tem mesecu že vršil, se vrši v nedeljo 16. t. m. širša seja skupine v dvorani Prosvetnega društva. Pridite vsi. — Odbor.

OUZD v letu 1938

Zavarovanci so prejeli v denarju na podporah 18.592 milj. — 33,43% (16.946 — 33,02%). Na člana in leto odpade od izplačane hranarine din 152,95 (144,71), od stroškov za zdravila din 59,65 (53,25), zdravniških stroškov din 57,48 (56,31), oskrbnih stroškov v bolnišnicah din 60,13 (70,04), stroškov za zdravljenje v zdraviliščih din 33,15 (33,40), stroškov zdravljenja zob din 8,98 (9,42), ambulatorijskih stroškov din 13,36 (13,40), upravnih stroškov pa din 65,26 (80,36).

Za sanatorijsko zdravljenje tuberkuloznih je urad izdal 1.400 milj.

Kot enkratno božično pripomoč je izplačal urad zavarovanim članom 0,543 milj.

Imovina urada. Med imovino so obratna sredstva v gotovini in naložbah 3.062 milj. (od teh 0,813 milj. pod zaporo); vrednostni papirji 0,175 milj.; prečni inventar po odpisu 2,367 milijonov; dolžniki delodajalci za prispevke 26,656 milj.; dolžniki delodajalci za regrese 1,126 milj.; razni dolžniki 0,812 milj.; osebni računi 0,042 milj.; podlogi pri poslovalnicah 0,048 milj.; Osrednji urad ostanek »conto pro diversis« 0,077 milj. in bonifikacije 2,043 milj.; zaloga tiskovin in materiala 0,390 milj.; depoziti 1,338 milj.; dubiozne terjatve na prispevkih in dokladah 4,363 milj.; skupaj 42,504 milijone.

Obveznosti urada. Upniki za nepo-

ravnane račune bolnišnic, lekarnarjev itd. 4.280 milj.

Osrednji urad izkazuje zahteve iz naslova predpisanih in pobranih prispevkov za primer nezgode, dalje zavarovanja za onemoglost, starost in smrt ter ostanke medsebojnih obračunov iz prejšnjih let, skupaj 18,580 milj. Delavska zbornica izkazuje 0,623 milj. Borza dela pa 3,544 milj. zahtevkov iz naslova predpisanih in pobranih doklad. Depoti so izkazani z 1,338 milj. Prihranek za pokritje izrednih izdatkov znaša 1,715 milj., sklad za dajanje večjih podpor 2,603 milj. Protituberkulozni fond je izkazal z 0,100 milj., sklad za višje dajatve z 0,100 milj., sklad za 0,292 milj. Likvidirana imovina po § 202. ZZD je izkazana v 0,708 milj. Sklad za odpis neizterljivih prispevkov izkazuje 3,837 milj., sklad za brezplačno popravljanje zob vajencem pa 0,100 milj. Dubiozne terjatve na prispevkih in dokladah so vpostavljene kakor med imovino 4,363 milj.; s poslovnim prebitkom 0,321 milijona je račun bilance izravnal.

Poslovni uspeh Okrožnega urada din 0,321 milj. je spričo velikega prometa v letu 1938. neznaten. Najmanjša sprememba v zdravstvenem pogledu (epidemijska) bi mogla povzročiti prav občuten primanjkljaj.

Poslovni rezultati zadnjih let se gibljejo na skrajni meji gospodarskega ravnotežja. Pri teh razmerah urad ne more dopolnjevati rezervnih skladov, ki so predvideni za podpore nad 26 tednov v taki meri, kakršna je dejan-

ska potreba po teh podporah. Te podpore izplačuje urad začasno iz likvidirane imovine, toda ta bo kmalu izčrpana, nakar bo moral načeti »sklad za dajanje večjih podpor«, ki se dopolnjuje s polovico čistega letnega prebitka. V letu 1938. je znašala dotacija temu skladu samo 0,153 milj., kajti pri neznatnih poslovnih prebitkih je tudi dotacija minimalna; potreba po podporah nad 26 tednov pa je znašala v letu 1938. — 0,864 milj.

Posebno poglavje je plačevanje prispevkov. Iz računskega zaključka je razvidno, da znašajo neporavnani zavarovalni prispevki konec leta 1938. — 26,656 milj. Zaostanek je zelo visok. Pomanjkanje denarja silno ovira redno poslovanje Okrožnega urada, pa tudi vse ustanove — bolnišnice, sanatoriji, lekarnarji in drugi dobavitelji, ki so v poslovnih zvezah s socialnim zavarovanjem, so zaradi tega zelo prizadeti. Pogosto nastane v poravnavanju računov občuten zastoj. Veliki zaostanki pomenijo sedaj, ko je uvedeno zavarovanje za onemoglost, starost in smrt resno nevarnost za pravice onemoglih in invalidov zavarovancev, ker veže zakon te pravice na pogoj, da so prispevki dejansko vplačani. Prav sedaj bi morali delodajalci skrbno paziti na to, da prispevke redno in tekoče poravnajo. S tem varujejo na eni strani pravice delavcev, na drugi strani pa se izognejo stroškom, ki jih morajo zadeti, ako bodo oškodovani delavci ob času nastopa onemoglosti tožbenim potom uveljavljali svoje pravice.

Razgledi

Zasedbo Albanije po italijanskih četah se je mnogo spremenil položaj na Balkanu in v Sredozemskem morju. Zasedba Albanije ima močen strateški pomen. Italija more zapreti vhod in izhod iz Jadranskega morja neitalijanskim ladjam. Italija ima po zasedbi Albanije tudi močno postojanko in izhodno točko.

Močno vznemirjena je Grčija, ki je tudi sosedba Albanije. Grški poslanik v Londonu se je že ponovno posvetoval z angleškim zunanjim ministrom o položaju, ki je nastal za Grčijo po zasedbi Albanije. Grčijo razburja misel, da bi mogel priti v nevarnost otok Krf ali pa otok Kreta. Med Grško in Malo Azijo leži otočje Dodekanes. Na teh otokih so zadnji čas Italijani namestili mnogo podmornic, vojnih letal in nad 45.000 vojakov. Ne ve se še, ali so te vojaške sile namenejene proti Grčiji ali proti angleškemu sredozemskemu brodomu. Grški ministrski svet je izdal že za praznike oklice, da bo Grčija v vsakem primeru branila vsak napad na svojo neodvisnost. Grške opozicijske stranke so sklenile, da ne bodo več napadale vlade, da bi se mogla vsa država nemoteno posvetiti delu za obrambo Grčije.

Jugoslovanska vlada ni napravila po poročilih listov nikakih posebnih ukrepov ob priliki zasedbe Albanije. Italijanski ministrski predsednik Mussolini se je jugoslovanski vladi toplo zahvalil za mirno zadržanje.

Nemirni velikonočni prazniki so bili zaradi zasedbe Albanije tako v Parizu kakor v Londonu. Vse praznike so se vršile važne seje in posvetovanja. Ministri so vodili razgovore z vo-

jaškimi strokovnjaki in s tujimi poslaniki. Zgodilo se je po dolgem času, da angleški ministri za praznike niso imeli svojih počitnic. Položaj, ki je nastal po zasedbi Albanije, so presojali že med prazniki v Angliji in v Franciji za zelo resen. Povsod smatrajo, da zasedba Albanije ni bilo samostojno dejanje brez zveze z nadaljnjimi dogodki.

Zanimanje za Poljsko in Romunijo je ob zasedbi Albanije takoj prešlo na balkanske države. Anglija se je že v ponedeljek posvetovala o tem, da ponudi tako jamstvo kot Poljski tudi balkanskim državam.

Popolnoma nov položaj v Sredozemlju je nastal po zasedbi Albanije. Predvsem je sedaj zadeta prijateljska pogodba med Italijo in Anglijo, kar je za bodoči razplet dogodkov važno. Italija je obljubila Angliji, da ne bo spreminjala razmerja moči v Sredozemlju proti stanju leta 1937. Sedaj se je to razmerje močno zrušilo. Oblast italijanskega brodoma se je močno povečala.

Italija je močno zasedla Libijo s svojimi četami in tam vzdržuje večjo armado kot je bilo dogovorjeno. Anglija čuti zelo ogrožene svoje postojanke v Egiptu.

Po italijansko-angleškem dogovoru bi se morale čete iz Španije umakniti takoj po zmagi Franco. Dosedaj se niso umaknile. Italija in Nemčija na začetku Anglije in Francije pošiljata v Španijo nove čete. Angleški in francoski opozicijski listi pišejo, da se dogaja edino to, kar so že napovedovali. Verjetno je, da bo še ta teden Anglija odpovedala pogodbo z Italijo, ki je že v treh točkah prekršena.

Skupščina Brat. skladnice v Trbovljah

V soboto 1. aprila se je vršila krajevna skupščina naše Bratovske skladnice v Trbovljah. Hvalevredno in izčrpno je bilo poročilo predsednika o delovanju krajevnega upravnega odbora. V preteklem letu so člani od vplačanih prispevkov dobili nazaj 88,31%, in sicer na zdravih, zdravljenju in podporah, doma in v tujih bolnišnicah. Poleg tega in še velikih stroškov nakupa in renoviranja nove bolnišnice je imela bolniška blagajna še prebitka din 124.405,63, kar pomeni, da je krajevni upravni odbor dobro in vestno gospodaril z denarjem. Popolnoma drugačna pa je slika pokojniške blagajne, ki je imela v zadnjem poslovnem letu din 862.415,12 primanjkljaja, katerega bo morala kriti glavna bratovska skladnica iz osrednjega državnega sanacijskega fonda. Neizplačljiva blagajna je imela din 180.559,25 prebitka. Ta prebitek je narastel zaradi tega, ker § 82. sedanjih pravil določa pri izplačevanju nezgodnih rent le

razliko med nižjim in višjim zaslužkom članov. Naša skladnica je imela konec poslovnega leta 1938. 2754 aktivnih članov, 6785 upokojencev s svojci (starih in novih), 221 nezgodnikov. V minulem letu se je v našem rudniku 7 članov smrtno ponesrečilo. Skupščina je razpravljala o ustanovitvi lastne lekarne na podlagi finančnega zakona iz leta 1937-38, v katerem je dana skladnicam ta možnost. Po statističnih podatkih predsednika se je tudi delavska delegacija enoglasno izrekla za ustanovitev lastne lekarne za našo krajevno bratovsko skladnico pod pogojem, da ostane skladnica avtonomna v naročanju zdravilnega materiala, kar skladnica že vrši za potrebe v novi bolnišnici. K ustanovitvi lastne lekarne se še povrnemo. Med programom za prihodnje leto je skupščina obravnavala tudi gradnjo dveh hiš. Predsednik je poročal, da se je pokazala nujna potreba, da uredi skladnica stanovanjsko vprašanje nameščenecv in da dobi primeren prostor za lekarno. Bratovska skladnica, katere nameščenecv stanujejo sedaj v rudniških hišah, plačuje mesečno na stanarini rudniku okrog 1200 din. Potrebno je rešiti stanovanje sester v bolnišnici, ki stanujejo sedaj v kletih nove bolnišnice. Bolnišnica sama pa nima kleti in tudi ne primernih shramb za obvezilni material. Z novo hišo pri novi bolnišnici bo rešeno to, z drugo pri ambulanci pa prostori lekarne in stanovanjsko vprašanje nameščenecv skladnice. Potrebna je tudi še postavitev dvigala v novi bolnišnici in nakup raznih manjših potrebščin v bolnišnici. Iz navedenega programa, obravnavanega na skupščini, pa je tudi razvidno, da hoče upravni odbor tudi v prihodnjem letu storiti za člane vse potrebno, seveda kar dovoljuje pravilnik in nadrejene oblasti. Delavska delegacija je stavila na skupščini predloge, ki so bili vsi soglasno sprejeti. Glede izboljšanja pravilnika sta imela oba kluba podobne predloge. Klub »Združene liste« pa je stavil tudi spomenico rudarskemu glavarstvu glede okrevališča glavne bratovske skladnice nad Jesenicami, da se pregleda ekonomično in stavbno stanje, če bo to okrevališče ustrezalo aktivnemu stanju skladnice, ker je doslej imelo okrevališče primanjkljaj. K pasivnosti tega okrevališča se še povrnemo, da bo članstvo poučeno o dobrih in slabih straneh gospodarjenja skladnic, ker smatramo, da smo dolžni članom natakati čistega vina.

Novi člani plenuma Delavske zbornice v Ljubljani

Člani: 1. Kozamernik Viktor, Rožna dolina; 2. Gasar Albin, Jesenice-Fužine; 3. Govče Avgust, Gornji Kašelj; 4. Pirih Milko, Ljubljana; 5. Zavec Vekoslav, Velenje; 6. Kralj Franc, Ljubljana VII; 7. Dacar Rudolf, Tržič; 8. Markič Matevž, Slov. Javornik; 9. Rukše Nežka, Ljubljana; 10. Erjavec Alojzij, Ljubljana; 11. Grebenšek Vencoslav, Ljubljana; 12. Pirnat Jože, Rodica, p. Domžale; 13. Azman Franc, Jesenice-Fužine; 14. Furnar Stefan, Maribor-Hoče; 15. Vrhovec Ernest, Ljubljana; 16. Lenarčič Jože, Litija; 17. Struna Andrej, Kočevje; 18. Anderle Karol, Selo, p. Zirovnica; 19. Jančo Zagovec, Pobrežje-Maribor; 20. Dolinar Jože, Celje; 21. Ban Miha, Senovo, p. Rajhenburg; 22. Bobik Franc, Polena, p. Slov. Konjice; 23. Jesih Adolf, Trbovlje; 24. Korber Avgust, Polzela; 25. Kalčič Rudolf, Ljubljana; 26. Kuder Ljudevit, Brezovnik, g. Griže; 27. Križevnik Peter, Mislinje; 28. Golob Stane, Ljubljana; 29. Arčon Julij, Ljubljana VII; 30. Lazar Ferdinand, Ptuj; 31. Salberger Nadislav, Tržič; 32. Kralj Franc, Slov. Javornik; 33. Slak Jože, Radeč pri Zidanem mostu; 34. Zabavnik Franc, Kožice, p. Kamnik; 35. Strnad Vinko, Ljubljana; 36. Mastinšek Franjo, Pobrežje-Maribor; 37. Casar Franc, Murska Sobota; 38. Megla Alojzij, Kranj; 39. Luzar Franc, Ljubljana; 40. Domnik Jakob, Hum, p. Ormož; 41. Pogačnik Filip, Vevče; 42. Križman Andrej, Ljubljana; 43. Rozman Peter, Maribor; 44. Škerlj Pavel, Ljubljana; 45. Pogačnik Metod, Zidani most; 46. Stanovšek Franc, Kranj; 47. Benk Anton, Sp. Sečovo, p. Rogaska Slatina; 48. Brišar Matija, Soteska pri Novem mestu; 49. Vrenčur Karol, Sv. Lovrenc na Pohorju; 50. Korem Drago, Ljubljana; 51. Novak Marko, Soštanj; 52. Kovačič Anton, Maribor; 53. Sitar Alojzij, Ljubljana; 54. Klinar France, Jesenice-Fužine; 55. Naglič Drago, Maribor; 56. Ham Karol, Kranj; 57. Ing. Košir Vinko, Ljubljana; 58. Repovž Ervin, Trbovlje-Loke; 59. Brumec Jožko, Murska Sobota; 60. Onič Maks, Slovenski Javornik.

Namesniki: 1. Brtoncelj Franc, Jesenice-Fužine; 2. Kralj Rudolf, Velika Stara vas; 3. Podgorelec Anton, Draga; 4. Homan Pavel, Stara Loka; 5. Breskvar Franc, Sp. Hrušica; 6. Gomze Jože, Celje; 7. Kotnik Peter, Ljubljana; 8. Demšar Lovro, Senovo; 9. Hvale Maks, Ljubljana; 10. Amon Milan, Kranj; 11. Pokda Jože, Krnica; 12. Jonke Jože, Ljubljana; 13. Kregar Jožko, St. Vid nad Ljubljano; 14. Aršek Nežka, Celje; 15. Dovč Janko, Ljubljana; 16. Škrjanec Janez, Zalec; 17. Gogala Franc, Pivka, p. Naklo; 18. Polak Jože, Megojnica, p. Griže; 19. Robič Lojze, Moste, p. Zirovnica; 20. Prešeren Slavko, Tržič; 21. Kranjc Rudolf, Ljubljana; 22. Dvoršek Alojz, Ljubljana; 23. Rupnik Jože, St. Vid nad Ljubljano; 24. Zeleznikar Marjan, Celje; 25. Kašič Jožko, Trbovlje; 26. Ulčnik Simon, Slov. Konjice; 27. Kuko-vica Franc, Ljubljana; 28. Vreča Maks, Maribor; 29. Zrimšek Jože, Sp. Hrušica; 30. Traven Anton, Komenda; 31. Fink Alojzij, Podturn pri Toplicah; 32. Jeretina Vladimir, Groblje; 33. Strbenk I., Crnomelj; 34. Knez Ferdo, Muta; 35. Jan Maks, Mervuš pri Gorjah; 36. Toni Peter, Ljubljana; 37. Pu-reber Ivan, Soteska pri Straži; 38. Peterka Franc, Ljubljana; 39. Dolenc Janez, Graben pri Kamniku; 40. Spreitzer Franc, Ljubljana; 41. Klemenc Rudolf, Mislinje; 42. Jezernik Edvard, Studenci-Maribor; 43. Kocmur Marjan, Ljubljana; 44. Frakelj Vinko, Dražgoše; 45. Verbančič Slavko, Ljubljana; 46. Povše Friderik, Žebnik pri Radečah; 47. Bajc Rafael, Ljubljana; 48.

Jemc Franc, Ljubljana; 49. Veber Emil, Jesenice-Fužine; 50. Kalan Avgust, Ljubljana; 51. Bercieri Avgust, Ljubljana; 52. Sekolec Franjo, Maribor; 53. Rozman Janko, Tržič; 54. Oman Tine, Skofja Loka; 55. Bergant Mavricij, Ljubljana; 56. Petrač Janez, Kropa; 57. Slivnik Ivan, Sladki vrh; 58. Resman Ludovik, Radovljica; 59. Gajeta Jože, Novo mesto; 60. Nosan Franc, Ljubljana.

DELAVSKI PRAVNIK

Tudi za akordno delo veljajo minimalne mezde.

P. T. Kranj: Bili ste v službi v tekstilni tovarni, kjer so Vas plačevali na akord. Ker ste morali dalj časa delati na slabih strojih, ste zaslužili samo mezdo okrog 2,35 din na uro. Ko ste se podjetju pritožili zaradi prenizke mezde, so Vas odslovili, češ da ste zaradi prepočasnega dela sami krivi nizkega zaslužka. Vprašate, ali je podjetje dolžno plačati vsaj minimalno mezdo.

Odgovor: Po banovi uredbi z dne 31. VII. 1937 je najnižja urna mezda v tekstilnih industrijskih podjetjih 2,75 din, ne glede na to, ali se dela na akord, ali ne. Po čl. 7. te uredbe zaslužek delavca, ki dela v akordu, ne sme biti nikoli manjši od zaslužka, ki se plačuje navadnemu urnemu delavcu. Podjetje Vam bo zato moralo plačati vso razliko med minimalno mezdo 2,75 din in izplačano mezdo.

Sicer naj pa zaupniki prijavijo vso zadevo Inspekciji dela v Ljubljani. Kajti Uredba o določanju minimalnih mezd z dne 10. II. 1937 določa, da se mora akordno delo, kjer ni neobhodno potrebno in koristno za pomožno osebo, odpraviti z delom na uro. To akordno delo pa, kjer delavec ne dobi niti minimalne mezde, gotovo ni delavstvu v posebno korist.

Dediščina po materi.

I. G. Celje: Mati, ki je pred letom dni umrla, je zapustila svoje posestvo, vredno najmanj 70.000 din. Vašim bratom, Vam pa niti v testamentu, niti kako drugače ni ničesar zapustila. Vprašate, ali imate pravico zahtevati dediščino od bratov.

Odgovor: Če mati ni imela nobene razloga za razdedinjenje, bi Vam morala zapustiti najmanj polovico tega, kar bi dobili, če bi umrla brez oporoke. V tem primeru bi dobili tretjino vrednosti posestva, to je okoli 23.333 din. Ker je pa napravila oporoko, ne da bi se Vas spomnila, imate sedaj od bratov pravico zahtevati polovico tega zneska, to je 11.666,50 din.

Minimalna mezda za delavce v tovarni pletenin.

F. Č., Ljubljana: Zaposleni ste v tovarni pletenin, kjer Vas podjetje plačuje po 2,50 din na uro. Vprašate, ali ni minimalna mezda višja, kot jo pa podjetje plačuje.

Odgovor: Po banovi uredbi z dne 31. VII. 1937 je minimalna mezda delavcev v tovarni pletenin 2,50 din za delavce nad 18 let v industriji in obrti v krajih z nad 5000 prebivalci. Podjetje Vas zato zakonito plačuje, čeprav Vas plačuje skrajno nizko.

Vabilo

na

redni letni občni zbor

Prve delavske hranilnice in posojilnice

registrovane zadrage z omejeno zavezo v Ljubljani, ki se bo vršil v soboto, dne 6. maja leta 1939 ob 19 v uradnih prostorih na Miklošičevi cesti št. 22/I.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev rač. zaključka za l. 1938.
3. Volitev nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Če bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Načelstvo.

Delavska PRAVICA
GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva c. 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročila na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon šte. 4948. Številka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Tone Fajfar v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Zamer, Ljubljana. Tiska Zadruga tiskarstva r. z. o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejce)

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

DELAVCI! Najcenejše in najhitrejšje prometno sredstvo je dobro kolo znamk »Dürkopp«, »Triumph«, »Austroaimler«, »Vesta« in »Miffa«, ki jih dobite tudi na obroke samo pri Cirilu Kmetiču v Dobu 110 pri Domžalah.

Strokovno popravljam URE VSEH VRST z večletnim jamstvom. Delavstvu se priporočam: Korošec Franc, urar, Ljubljana, Sv. Petra c. 55/I.